

*Inbelles elegi, genialis Musa, valete,
post mea mansurum fata superstes opus.*
(Barışçı *elegialar*, güleryüzlü *Mousa* hoşça kalın
[ve] ölümünden sonra hayatta kalacak olan eser.)
(*Amores* III. XV, 19-20)

İÇİNDEKİLER

Önsöz • 9
Publius Ovidius Naso • 11
<i>Amores</i> Üzerine • 14
Çeviri Yöntemi • 16
I. Kitap (I – XV) • 19
II. Kitap (I – XIX) • 51
III. Kitap (I – XV) • 83
Kaynakça • 118

ÖNSÖZ

Ah bal gibi tatlı gençlik! Güzelliğin, bedensel gücün, hayat sevincinin, gösterişin, gözü karalığın, aklına esen her şeyi yapabileceğine duyduğün özgüvenin doruk noktası olan; cıvılcıvılc gözlerin ışıldadığı, taze yüzlerde hiçbir kırışığın olmadığı en güzel çağ. Hele bir de âşık olduğun an... İşte sen o zaman bak! Kıpır kıpır yüreğinde kelebeklerin kanat çırdığı, hayatın tek anlamının o olduğun, gece gündüz onu düşünmekten hiçbir şey yapamadığın; eğer bir de araya kara kedi girmişse geceleri sabahlara bağlayan şişmiş gözlerle ona hâlâ veryansın ettiğün, kızdığın için ayağına gitmeyip deli gibi ayağına gelmesini beklediğün; gelmediğün sürece sövüp saydığın, geldiğünde Ovidius'un dediğün gibi *iki sözcükle üstün geldiğün* ya da dayanamayıp sen gittiğünde *iki sözcükle yelkenleri indirdiğün* o güzel çağ.

Hepimiz aynı yolu yürürüz, hepimiz benzer şeyler yaşar ve gençlik çağımızda dünya kadar hata yaparız sonra yaş aldıkça geriye dönüp geçen yıllara bakar "Şimdiki aklım olsaydı yapmazdım" diyerek gençlik hatalarımıza hayıflanırız ama hayat yolu böyle yürünür; yaptığımız hatalarla büyür, yaş alır ve olgunlaşırız.

İşte böyledir hayat; er ya da geç kendimizi bilip doğru yolu bulduğumuzda her şey yoluna girer. Ne demişler *hayatın baharında hatalar yapmayan, yaş kemale erdiğünde nasihat edemez.*

Asuman COŞKUN ABUAGLA
Antalya, 2022

PUBLIUS OVIDIUS NASO

Publius Ovidius Naso MÖ 20 Mart 43 yılında Apenin Dağlarının eteğinde küçük bir kasaba olan Sulmo'da (Sulmona) doğdu. Atlı sınıftan bir ailenin oğlu olan Ovidius, babasının isteği üzerine hukuk ve hitabet eğitimi almak için kendisinden bir yaş büyük ağabeyiyle birlikte Roma'ya gitti ve orada dönemin hitabet ustalarından dersler aldı ancak küçük yaştan itibaren edebiyata duyduğu aşk nedeniyle hukuğa ve hitabete kendini hiçbir zaman hakkıyla veremedi. Buna rağmen zamanının geleneğine göre Roma'da eğitimini tamamladı ve felsefe eğitimi almak için Atina'ya gitti. Ovidius yirmi yaşındayken ağabeyini kaybetti ve bu acı, onun hayata daha farklı bir açıdan bakmasına neden oldu. Sicilya'ya ve Küçük Asya'ya seyahat edip Roma'ya döndükten kısa bir süre sonra *centumviri* mahkemesinin bir üyesi ve yargıç olarak hukuk davalarına baktı (*Tristia* II. 93-96) ama şiir yazmaya olan tutkusunu ve ozan olarak tanınıp başkent Roma'da Tibullus, Propertius, Veronalı Aemilius Macer, Horatius ve Vergilius gibi ünlü ozanlardan oluşan edebiyat çevresine girme isteğini daha fazla içinde bastıramadı çünkü düşündüğü her şey, kaderin cilvesinden olsa gerek bir şekilde şiire dönüşüveriyordu (*Tristia* IV. X, 25-26). İşte o sırada bu genç yetenek, o zamanlar edebiyatçıların ve sanatçıların hâmisî olarak tanınan Marcus Valerius Messalla Corvinus'un (MÖ 64 – MS 8/12) dikkatini çekti. Messalla'nın hâmisî olduğu ve İmparator Augustus'tan biraz uzak durduğu çevrede ozan Tibullus, Lygdamus ve Sulpicia da bulunuyordu. Ovidius, Vergilius'u bir iki kere gördü; genç yaşta öldüğü için ozan Tibullus'u ise yeterince tanıyamadı ama Horatius'un *Odes/Carmina* adlı şiirlerini dinledi ve yazdığı aşk şiirleriyle ünlenen Propertius ile keyifli sohbetler etti. Kısa süre içinde gerek verdiği eserlerle gerek davranışlarıyla zamanının hayranlık uyandıran ve ilgi çeken ozanlarından biri oldu.

Ovidius yirmili yaşlarında başlayıp yaklaşık kırk yıl boyunca birbirinden güzel eserler verdi. Aşk şiirlerinden oluşan *Amores* (Aşkılar), *Heroides/Epistulae Heroidum* (Kadın Kahramanlar/Kadın Kahraman-

ların Mektupları), *De Medicamina Faciei Femineae* (Kadın Yüzünün Kozmetikleri Üzerine), *Ars Amatoria* (Aşk Sanatı), *Remedium Amoris/Remedia Amoris* (Aşkın Çaresi/Aşkın Çareleri); mitolojik şiirlerden oluşan *Fasti* (Roma Takvimi ve Festivaller), *Metamorphoses* (Dönüşümler), adını vermediği bir düşmanına lanetler yağdırdığı *Ibis*; ağıt şiirlerinden oluşan *Tristia [Carmina]* (Kederli Şiirler), *Epistulae Ex Ponto* (Karadeniz'den Mektuplar) onun günümüze eksiksiz gelen en önemli eserleridir.

Ovidius gençlik yıllarında iki kez evlenip boşandı ve gerçek mutluluğu, Roma'nın en eski ve saygın soylarından biri olan *Fabii* ailesine mensup üçüncü eşinde buldu ve bu evlilikten Perilla adında bir kızı oldu. Hayat tam da Ovidius'un yüzüne gülmüşken MS 8 yılında aniden ve beklemediği bir şekilde İmparator Augustus tarafından Karadeniz kıyısında Romanya sınırları içinde yer alan Tomis (Köstence) kasabasına ömür boyu sürgüne gönderildi. Ovidius'un ömür boyu sürgüne gönderilmesinin nedeni, onu yıllar önce zirveye taşıyan *Ars Amatoria* (Aşk Sanatı) adlı eserinin üçüncü kitabı olarak gösterildi. Çünkü tamamen kadınlar üzerine kaleme alınan bu kitapta Roma'yı, eski Roma gelenekleri ve erdemleri üzerine inşa etme siyaseti ve gayreti içinde olan İmparator Augustus'a göre Ovidius, kadınlara aşk konusunda öğütler vermekte, Romalı genç kızları ve evli kadınları yasak aşk ilişkileri için açık ve seçik yüreklendirmekteydi. Elbette Ovidius bunun nedeninin yıllar önce yayımlanmış söz konusu kitapla ilgili bir şey olmadığını çok iyi biliyordu. Bu nedenle sürgün cezasının nedenini hiçbir sır vermeden sadece *carmen et error* (şiir ve hata) olarak nitelendirdi. Yüzyıllardır üzerinde kafa yorulan *hata* ile ilgili olarak kesin bir kanıt ileri sürülemez de konuyla ilgili en mantıklı tahmin, ozanın İmparator Augustus'un kızı Iulia'nın yaşadığı yasak aşk ilişkisine şahit olmasıdır. Ovidius'un *Tristia* adlı eserinde konuyla ilgili dizeler bu duruma kanıt teşkil etmektedir:

“Neden o şeyi gördüm? Neden gözlerimi suçlu kıldım?”
(*Tristia* II.103)

“Suçu gördüğü için gözlerim bilmeden, cezalandırılıyorum ve kusurumdur gözlerimin olması.” (*Tristia* III. V, 49-50)

Sadece ozan tarafından bilinen bu *hata*, onun artık bir sürgün (*relegatus*) olmasına neden olmuştu. Ovidius'un *exsul/exul* değil de *relegatus* olarak sürülmesi, onun Roma yurttaşlığından çıkarılmadığı, mülkünün müsadere edilmediği ama yurdundan, ailesinden ve dostlarından koparılıp bir daha dönmek üzere çok uzaklara sürüldüğü anlamına geliyordu. Ovidius'un Roma'dan ayrılışı çok acı verici oldu; önce Yunanistan'a gitmek için kış mevsiminde Brundisium'da bir gemiye bindi, buradan kayıkla Trakya'ya geçti ve yolculuğunu karayoluyla tamamladı. Ovidius sürgünde kaldığı yıllar boyunca İmparator Augustus'a ve onun ardından gelen İmparator Tiberius'a kendisini affetmesi için sürekli mektuplar yazdı, yurdu Roma'ya döneceğine dair umudunu hiçbir zaman yitirmedi ama bütün çabaları boşa çıktı. Son nefesine kadar yazmaya devam eden ve acısını ancak böyle unutmaya çalışan Ovidius, umudunu kaybetmiş bir ozan olarak MS 18 yılında Tomis'te hayata gözlerini yumdu ve burada gömüldü.

AMORES ÜZERİNE

Publius Ovidius Naso'nun gençlik yıllarının ürünü olan ve ilk kez yayımlandığında beş kitapçıktan oluşan *Amores* (Aşkılar), genç ve âşık bir ozanın bütün samimi duygularını *elegeia/elegia* vezni ile şiire döktüğü, onun ilk göz ağrısı olan çok güzel bir eserdir. Daha sonra Ovidius aynı eser üzerinde birtakım düzenlemeler yapmış ve *Amores*'i üç kitapçık olarak yayımlamıştır. Günümüze gelen de bu üç kitapçıktan oluşan eserdir.

Gençlik yıllarına özgü hataları yine gençliğe özgü bir alışkanlıkla yaptıktan sonra sorgulayan ve bunları çekinmeden yazan Ovidius, bu açıdan kendisini esin tanrıçaları *Mousaların* ve Apollon'un saf ruhlu rahibi (sacerdos purus) olarak nitelendirir. *Amores*'teki şiirlerin çoğuna hayali bir karakter olduğu düşünülen *Corinna* adlı evli ve güzel bir kadın damga vurur. Ovidius onunla olan duygusal ilişkisini, ona karşı duyduğu yakıcı aşkı, onun kendisine ne kadar acı çektirdiğini, nefsine yenik düşüp onu nasıl aldattığını açıkça anlatır; bunlar çok güzel ve akıcı şiirlerdir. *Amores*'te başlıca konu aşktır ama bazı şiirler farklı konularla da ilgilidir. Bunlardan biri, Ovidius'un ozanların eserleriyle ebediyen ölümsüz kaldıklarına dair büyük bir ustalıklı yazdığı şiirdir (I. XV). Bu şiir, hayatının baharında âşıkların ozanı olan genç Ovidius'un yıllar sonra sürgün cezasına çarptırılmasının ardından tam anlamıyla açığa çıkacak olan fitri ve ruhi hislerinin ne kadar güçlü olduğunu kanıtlar. Çünkü Ovidius yazdığı eserlerin tümünün kendisinden bir parça olduğunu dile getirmiş, onların sonsuza değin kalacağını özellikle ve büyük bir inançla vurgulamış, sonuç da gerçekten ozanın inandığı ve istediği gibi olmuştur.

Amores (Aşkılar) sayesinde Ovidius, yaşadığı dönemin eski kuşağının yanı sıra yeni kuşaktan genç ozanların da ilgi odağı olmuştur çünkü gençlik çağında âşık bir erkeğin hissettiği her tür duyguyu –âşık olduğu kadınlara duyduğu aşkı, onları aldattığını ya da onlar tara-

findan aldatıldığını, onların ve bizzat kendisinin söylediği yalanları ve kişinin tecrübelerle olgunlaşmadan önce yaşayabileceği daha nice insani duyguyu– o zamana kadar ondan daha açık ve seçik yazan başka bir ozan olmamıştır.